

3. da izrekajo svoje pomilovanje onim osebno dostojnim klerikalnim poslancem, ki niso imeli poguma, da bi se bili očitno uprli označenemu, za narodnogospodarsko napredovanje vsega prebivalstva brez razlike stranke, v prvi vrsti pa njihovih kmečkih volilcev skrajno pogubnemu postopanju;

4. da pa nasprotno čestitajo na izrednem taktu in uzornem samozatajevanju narodnonapredni deželnozborski delegaciji, čije sleherni člen stoji previsoko, da bi ga zamogle dosežati poulične psovke dr. Šusteršiča;

5. da pozivljejo to delegacijo, izrekajoč jej popolno zaupanje, naj z vso odločnostjo nadaljuje neizprosni, vsako paktiranje izključujoči boj zoper sedanje klerikalno stranko v deželi, pač pa naj se zavzema za potrebno, vsem produktivnim stanovom pravično volilno reformo.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Tudi v politiki zavlada prav v kratkem čas miru, kakor vsako poletje. V ministrstvih pripravljajo proračun za prihodnje leto, nagodbena pogajanja pa se pretrgajo kmalu in se začno šele koncem avgusta iznova. Tedaj pride najbrž do končne odločitve.

Deželni zbori. — Letošnje zasedanje deželnih zborov je izredno mirno. V nobenem deželnem zboru se ni nič izrednega zgodilo. Največ pozornosti obuja tirolski deželni zbor, v katerem se delajo jako resne priprave za to, da se končno reši trentinsko vprašanje. Vse okoliščnosti kažejo na to, da se naposled Italijanom venderle dovoli toliko let zahtevana avtonomija. Za nas Slovence je ta zadeva posebno važna, kajti to je gotovo, da kakor se reši italijansko vprašanje na Tirolskem, tako se reši slej ali prej tudi slovensko vprašanje na Štajerskem in na Koroškem. — V tržaškem deželnem zboru je bila z veliko naglico sprejeta reforma volilnega reda. Slovenski poslanci so ta načrt odločno pobijali, ker je skrajno samovoljen in silno prikrajšanje okoličanskih Slovencev. Ti ugovori seveda niso ničesar zalegli. Načrt je bil sprejet, a že danes je popolnoma gotovo, da ta načrt ne zadobi cesarjeve sankcije — V istrskem deželnem zboru je bilo nekaj burnih sej. Ti so posledica tega, da so slovanski poslanci začeli odločnejše nastopati, česar gospodujoča italijanska stranka še ni navajena. Se bo pač morala navaditi!

Državni zbor se po sedanjih dispozicijah skliče meseca septembra in sicer mej 22. in 28. septembrom. Zboroval bo potem kakih šest mesecev.

Italija. — Najvažnejši dogodek na polju mejnarodne politike je potovanje italijanskega kralja v Petrograd. Kralj pojde 13. t. m. iz Italije in se bo pet dni mudil na Ruskem. Dejstvo, da gre kralj prej na Rusko nego v Berlin, se zelo različno komentira. Večinoma se smatra to kot dokaz, da trozveza nima več realnega pomena, nego da je postala gola formalnost. Vesti, da se italijanski kralj snide z avstrijskim cesarjem kje na Tirolskem, je neresnična. Italijanski kralj ne obišče avstrijskega cesarja, vzlic trozvezi.

Francija. — V kratkem času, kar vlada ministrstvo Combes, se je izkazalo, da v socijalnem oziru od tega ministrstva ni dosti pričakovati. Pač pa se je ministrstvo z veliko energijo oprijelo izvrševanja zakona zoper kongregacije. Dalo je zapreti 135 redovniških šol in v parlamentu izjavila, da morajo redovi prositi za avtorizacijo, če hočejo ustanoviti kako šolo ali kak hospic. Parlament je temu pritrdil. S tem

je konec redovniškim šolam v Franciji, vsaj za sedaj, ker vlada ne bo dala taci avtorizacij.

Angleška. — Angleškemu kralju se je obrnilo že toliko na bolje, da se bo meseca septembra morda venderle vršilo kronanje.

Švicarsko mlekarstvo oziroma sirarstvo.

Piše Rok Klemenšek iz Solčave.

Meseca avgusta lanskega leta na potovanju po Švici sem opazoval med drugim tudi švicarsko mlekarstvo in sirarstvo. Pri tem sem se večkrat vprašal, kdaj bo tudi slovenski kmet tako redno in umno gospodaril z zakladi, katere mu narava tako raznovrstno ponuja. Saj tudi naša mila domovina ima v svojem krilu, kakor jo že Vodnik opeva, mnogo bogastva. Nahajajo se gorice, kjer sladko vince zori, lepe njive, kjer se klanja bogato klasje, nahajamo hribe in doline, kjer se gozd najlepše razvija, pa tudi mnogo sočnih pašnikov in travnikov za plemenito živinorejo.

Vender pa ima vsak kraj radi podnebne lege in sestave prsti svoje posebnosti; in ravno to je potreba in predmet umnega gospodarstva, da razmere v katerih živi, in zemljo katero ima obdelovati, spozna, presoja, in se tako dobrega poprime, in se s tem, kar mu stvarnica ponuja, okoristi.

In ravno v tem je švicarski kmet zares mojster. V kantonu Bern, v visokem gorovju je dolina „Ementhal“ (od tukaj najglasovitejšega sira ime Ementhaler Käse), ki radi svoje visoke lege ni nikakor prikladna za pridelovanje žita, raste pa po planinah, kakor travnikih in njivah sočna trava, in razsodni Švicar je že pred blizo 100 leti v tem okraju najprej začel spoznavati, da se mu je bolje okoristiti s tem, kar mu narava sama ponuja, namreč s sočno travo, kakor pa se siliti s pridelovanjem žita.

Začeli so z vso skrbjo gojiti mlekarstvo, ter natanko spoznavati vse poskuse z mlekom, in razne kemične spremembe, to je pri sirarstvu, in s tem so prišli polagoma do vrhunca, na katerem stoji danes švicarsko sirarstvo.

Sedaj pa imajo zunaj Berna sirarsko šolo, v kateri se izobrazujejo v tej stroki mladeniči ne samo iz Švice, ampak iz vseh delov naše pol oble.

Na tej šoli redijo obe v Švici najbolj razširjene goveje pasme to je sive in bernerberg šeke in šekaste.

Na tej šoli smo videli kravo bernskega plemena, ki je tehtala 730 kilogramov, stara pet let, mleka pa je dala lansko leto 6300 litrov. Da si pa izredijo take mlekarice, v to je potreba tudi natančnega opazovanja in rednega postopanja. Od vsake krave se mleko natanko izmeri po množini in tolščobi, se vse natanko zapiše in se tako spoznava vrednost krav mlekaric.

Za pleme redijo le junce najboljših krav in mlekaric, in na podlagi tega se je ozir mlekarstva toliko izboljšala švicarska goved. Molzejo v Švici samo dvakrat na dan, v jutru in zvečer, to pa čisto ob določenem času; molzejo samo moški, pa čedno in do zadnje kaplje, kajti zadnje mleko je najbolj mastno. Krmijo tudi samo dvakrat na dan in s samim senom. Slame nimajo, ker so setev žita skoro povsem opustili. Raznih odpadkov pa se kravam tudi ne poklada, posebno tam ne, kjer gre mleko v združne sirarne.

V združne sirarne se sploh ne sprejme mleko, razven, da so krave krmljene s samim senom ali travo. Na pašo v poletju pač gonijo skoro vse krave.

Teletom dajo mleko ne zizati, ampak samo piti iz posode, ki ima lesen ustnik, kakor kravji zizek. Posoda ima obliko naše vrtno kropilnice. Napajanje telet je pri taki mlečnosti krav in natančnosti, katere so privajeni v Švici, tudi ozira vredno. Mleka piti pa dajo teletom samo v prvem tednu 3- do 4krat na dan, pozneje samo 2krat, in sicer po 4 litre na enkrat, 8 litrov na dan čisto natanko. Teletom pa, ki so za pleme namenjeni, dajejo mleko do 9 mesecev, od tretjega meseca naprej le po 6 litrov na dan, nazadnje tudi posneto mleko, a se jim po sedanjih razmerah vender dobro obrestuje, ker prodajajo junce plemenjake eno leto stare do 200 krón v inozemstvo, tako, da sedaj že imajo zopet boljše uspehe pri odreji mlade živine za plemensko uporabo, kakor pa pri sirarstvu. Kako zna Švicar gospodarsko računati, prav dobro kaže tudi ta-le slučaj: 13. avgusta smo si ogledali v okraju Gosvile 4 sirarne. Kmetje tamkaj pošljejo vse mleko do zadnje kapljice v sirarne, teleta pa prodajo ko so po eden teden stara, sosednim planincem v okraj Apencel. Apencelarji so kmetje v hribih, kjer ni tako lahko mleka v sirarne pošiljati, zato pa mlada teleta oddojijo in na ta način mleko jako dobro uporabijo. Saj še za mesarja dojijo teleta 2 do 3 mesece. Dobro rejena teleta plačajo mesarji po 100 do 120 kron. Lepše živali pa prodajajo zopet za pleme. Ali bi se ne dalo v enakem tudi pri nas kaj doseči?

Po naših pokrajinah pa je bilo mlekarstvo še pred par desetletji veliko bolj domače in razvito, kakor dandanes, in so znale mnoge slovenske gospodinje sir delati. Odkar pa se je začelo nesrečno žganje in razni tovarniški in tujezemski pridelki na pr. čaj med nami toliko širiti, se pa žalibog naravna domača hrana opušča in prezira, a s tem pa tudi ginejo duševne in telesne moči naroda. Tudi to je v Švici mnogo drugače.

V okraju Cug smo si ogledali 7. avgusta med drugim tudi tvornico za papir. Delavci v papirnici pa so imeli takrat ravno malo južino, in kakor navadno v takih podjetjih, si tudi tukaj delavci hrano po svoji volji omislijo. Pa boste vprašali, kaj so jedli ali pili? Vedite, da ne šnopsa, pač pa beli kruh in

mleko; pa bili so trezni in srečni, pa tudi previdni. Nesreče, ki so pri kolesju raznih tvornic delavcu nastavljene, so tam jako redke.

Prav rade volje so nam razkazovali po sirarnah švicarski sirarji, kako se dela sir. Ogledali smo si 7 združnih sirarn, pa na planinah smo videli tudi bolj po starem in priprostem načinu iz sladkega in kislega mleka delati sir.

Obrtnijske raznoterosti.

Zakupni razglas. Zaradi zagotovljenja sena, slame, drv in premoga, potem deloma ovsa za leto 1902/1903 se bodo vršile zakupne obravnave v preskrbovalnih postajah Gradec 16 Maribor 25 Celje 23. Ljubljana 21. Celovec 31. Beljak 29 Trst 18. Gorica 10. in Pulj 12. julija 1902, pri okrajnem glavarstvu Bruck ob Muri 14. pri mestnem uradu Ptuj 22 in pri občinskem uradu Trbiž 28. julija 1902. Ponudbe morajo dospeti ob gori navedenih obravnavnih dneh dotičnim vojaškim oskrbovalnim magacinom oziroma okrajnemu glavarstvu v Brucku, mestnemu uradu v Ptuj in občinskemu uradu v Trbižu najkasneje do 10. ure dopoldne. Natančnejši pogoji se izvedo pri dotičnih preskrbovalnih magacinih, pri okrajnem glavarstvu v Brucku na Muri, mestnem uradu v Ptuj in občinskem uradu v Trbižu. Zakupni razglas, obsegajoč podatke glede množine predmetov, katere je dobaviti, splošne pogoje in ponudbeni formular se lahko vpogleda v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

R o j i.

Kakor drugi stanovi, tako se mudi tudi čebelar, ki je večinoma kmetovalec rad zunaj v naravi, da gleda krasno, tako modro urejeno stvarstvo božje in diha blagi vonj kipeče cvetane. Katero čebelarstvo srce bi se ne vzradostilo ter navdalo hvale Stvarniku-Bogu podobno žgolečemu škrjančku v nebesnih višavah ko naletava na nebroj medunosnih rastlin in vidi na vsaki izmej njih čebelico pri marljivem delu, kako skrbi za blagor svojega gospodarja in vsesava sladki, pri vsaki hiši neizogibno potrebni med? Še bolj vesel je pa čebelar, ko, vrnivši se domov, ugleda na veji košate cvetoče hruške obilen lep roj. Urno poišče svojo rojelovno vršo, prinese vže pripravljen panj, da spravi roj v novo stanovanje.

Pri rojenji čebel pridejo v poštev nekatere stvari, na katere se mora čebelar ozirati, ako noče imeti velike škode. Nanje naj v sledečem na kratko opozorimo.

Zajeti roji pogostokrat uidejo iz svojega novega domovanja. Da to zabraniš, ogrebi v panj, ki nima nikakega slabega duha in ki je popolnoma snažen. Ako moreš dati panju zadelan sat, ti bo vidno napredoval. Ker imajo roji živo potrebo, da stavijo satje, zato jim ne smemo ustavljati samih gotovih, vže iz